

Μον. Πρωτ. Πειραιώς: 1672/93 (Ασφ.μ.)

Πηγή: Νομικό Βήμα Τόμος 43/95, σελ. 573

Ατύχημα (εργατικό). Ναυτικοί. Τραυματισμός ναυτικού διαρκούσης της ψυχαγωγίας του πότε είναι εργατικό ατύχημα. Επίκληση από τα διάδικα μέρη των διατάξεων του ελληνικού δικαίου. Συνάγεται σιωπηρή συμφωνία τους για την υπαγωγή της διαφοράς στο δίκαιο αυτό.

Δικαστής: κ. Γ. ΛΑΠΑΤΑΣ (πρωτοδίκης)

Δικηγόροι: κ.κ. Ε. Κούκη-Μπιθαρα, Ν. Δόμβρος

Με την κρινόμενη αίτηση και κατ' ορθή εκτίμηση του περιεχομένου της, ο αιτών ζητεί, λόγω επείγουσας περίπτωσης και προς αποτροπή επικειμένου κινδύνου, να διαταχθεί, ως ασφαλιστικό μέτρο, η συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας της καθ'ης και ιδιαίτερα του εις αυτή (αίτηση) αναφερομένου πλοίου της καθ'ης, προς εξασφάλιση της εκ δρχ. 2.045.560 απαιτήσεώς του, η οποία προέρχεται από το αναφερόμενο και επικαλούμενο ναυτεργατικό ατύχημά του. Επίσης ο αιτών ζητεί την προσωρινή επιδίκαση σ' αυτόν ποσού 200.000 δρχ. μηνιαίως και μέχρι της πλήρους αποθεραπείας του. Η αίτηση αυτή, η οποία παραδεκτώς και αρμοδίως φέρεται προς εκδίκαση ενώπιον του παρόντος δικαστηρίου (άρθρα 25 παρ.2 και 683 παρ. 1-3 ΚΠολΔ), το οποίο δικάζει κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων (άρθρα 686 επ. ΚΠολΔ), είναι νόμιμη, στηριζόμενη στις διατάξεις των άρθρων 53, 54, 66 ΚΙΝΔ, 1 επ. του ν. 551/1915, σε συνδυασμό με την οικεία ΣΣΝΕ (Υ.Α. 2324/2.1.1992 Ε.Ν. - ΦΕΚ Β' 392/16.6.1992, Κύρωση Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας Πληρωμάτων Ποντοπόρων Φορηγών Πλοίων 4500 TDW και άνω), 648 ΑΚ, 707 επ., 728 και 729 ΚΠολΔ. Οι παραπάνω διατάξεις του ελληνικού ουσιαστικού δικαίου εφαρμόζονται στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με το άρθρο 25 εδ. α ΑΚ, διότι από το γεγονός ότι τα διάδικα μέρη επικαλούνται τις διατάξεις του ελληνικού δικαίου, συνάγεται σιωπηρή συμφωνία τους για την υπαγωγή της διαφοράς στο δίκαιο αυτό (ΕφΑθ 3544/1978 - ΕΝΔ 6, 384, και τις σ' αυτή παραπομπές). Επομένως, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω και από ουσιαστική άποψη.

Εργατικό ατύχημα, κατά την έννοια του άρθρου 1 του ν. 551/1915 που κωδικοποιήθηκε με το β.δ. της 24/7-25/8/1920, ισχύει δε για τους ναυτικούς, σύμφωνα με το άρθρο 66 του ΚΙΝΔ, αποτελεί και ο τραυματισμός του ναυτικού, που υπήρξε αποτέλεσμα έκτακτης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου, ασχέτου προς τη σύσταση του οργανισμού του παθόντος και προς τη βαθμιαία και προοδευτική εξασθένηση και φθορά του από την παρεχόμενη εργασία, το οποίο (αίτιο), συνδέεται με την εργασία είτε διότι συνέβη κατά την εκτέλεσή της, είτε διότι επήλθε από αφορμή την εργασία. Θεωρείται ότι επήλθε από αφορμή τη ναυτική εργασία ατύχημα το οποίο, χωρίς να είναι άμεσο επακόλουθο της και μολονότι συνέβη εκτός του χώρου και του χρόνου της απασχόλησης του ναυτικού, οφείλεται σε ιδιαίτερες και έκτακτες ανάγκες, εξ αιτίας της ναυτικής εργασίας, που δεν θα ανέκυπταν χωρίς αυτήν (ΑΠ 1521/1991 - ΕΝΔ 19. 485). Έτσι, εργατικό ατύχημα αποτελεί και ο τραυματισμός του ναυτικού, διαρκούσης της ψυχαγωγίας του, εφόσον αυτή, ως εκ των συγκεκριμένων συνθηκών εργασίας του, ήταν αναγκαία δι' εκείνον προς αποκατάσταση ή διατήρηση της ψυχικής του ισορροπίας (ΑΠ 1078/1985 - ΕΝΔ 15. 308).

Στην προκειμένη περίπτωση, από την εκτίμηση της ένορκης κατάθεσης του μάρτυρα ΕΚ** και του Π** (αδελφού του αιτούντος), που εξετάστηκε νομοτύπως στο ακροατήριο, όλα τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν νομίμως οι διάδικοι, τις ομολογίες που αυτοί έκαναν είτε προφορικά στο ακροατήριο είτε με τα σημειώματά τους, ως και, γενικά, από το σύνολο των στοιχείων της αποδεικτικής διαδικασίας, πιθανολογήθηκαν, κατά την κρίση του δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Ύστερα από σύμβαση ναυτικής εταιρείας που καταρτίστηκε στον Πειραιά κατά τη 19^η Ιουνίου 1992 μεταξύ του αιτούντος και της εδρεύουσας στον Πειραιά εταιρείας με την επωνυμία "Α.Σ** SA", νομίμως εκπροσωπούμενης από τον Δ.Α.Φ.** , η οποία ενεργούσε ως αντιπρόσωπος στην Ελλάδα της καθ'ης Λιβεριανής ναυτικής εταιρείας, πλοιοκτήτριας του με ελληνική σημαία Φ/Γ πλοίου "Α**", τόννων DW 39160, ο αιτών ναυτολογήθηκε στις 20.6.1992 στο πλοίο αυτό ως "προσοντούχος ναύτης", αντί συνολικών μηνιαίων αποδοχών 149.346 δρχ., πλέον της υπερωριακής αμοιβής. Αυτός (αιτών) υπηρέτησε συνεχώς στο προαναφερόμενο πλοίο μέχρι την 14^η Δεκεμβρίου 1992, όταν και απολύθηκε στο λιμάνι "Durban" της Νοτίου Αφρικής. Την προηγούμενη της απολύσεως

του, δηλαδή την 13^η Δεκεμβρίου 1992 και περί ώρα 20.00, αφού έλαβε σχετική άδεια από τον πλοίαρχο, εξήλθε του πλοίου προς διασκέδαση στο πιο πάνω λιμάνι. Αρχικά μετέβη σε δισκοθήκη του παραπάνω λιμανιού, όπου γνώρισε μία κοπέλα της περιοχής και διασκέδασε μαζί της μέχρι τις πρώτες μεταμεσονύκτιες ώρες. Στην συνέχεια ακολούθησε την κοπέλα σε πολυκατοικία που βρισκόταν σε ερημική τοποθεσία του λιμανιού. Μόλις εισήλθε μ' αυτή σε διαμέρισμα του τρίτου ορόφου, εμφανίστηκε κάποιος αλλοδαπός, ο οποίος, μαζί με την κοπέλα, αφαίρεσε από τον αιτούντα 300 δολάρια και ακολούθως τον κλείδωσαν μέσα σ' αυτό (διαμέρισμα). Το πρωί της 14^{ης} Δεκεμβρίου 1992 ο αιτών προσπάθησε να διαφύγει από το παράθυρο του διαμερίσματος, δένοντας τρία σεντόνια και μία κουβέρτα. Κατά την προσπάθειά του αυτή, σχίστηκε το ένα σεντόνι και κατέπεσε στο κενό από ύψος δέκα (10) περίπου μέτρων. Από την πτώση του αυτή υπέστη κατάγματα και στα δύο πόδια, και έτσι αποναυτολογήθηκε και νοσηλεύθηκε επί 15ήμερο σε νοσοκομείο του λιμανιού "Durban". Ο αιτών, μέχρι και τη συζήτηση της κρινόμενης αίτησης, εμφανίζει προβλήματα δυσκινησίας από τον προαναφερόμενο τραυματισμό του. Η καθ'ης έχει καταβάλει στον αιτούντα τους μισθούς τεσσάρων (4) μηνών, πλην όμως αρνείται την καταβολή αποζημιώσεως για το ατύχημά του (αιτούντος). Εν όψει όλων των παραπάνω πιθανολογηθέντων πραγματικών περιστατικών, σε συνδυασμό με τις νομικές σκέψεις που εκτέθηκαν στην αρχή της παρούσας παραγράφου, ο τραυματισμός του αιτούντος δεν φέρει το χαρακτήρα εργατικού ατυχήματος, κατά την έννοια που προαναφέρθηκε. Ειδικότερα, κατά την κρίση του δικαστηρίου, ο αιτών διασκέδασε αρκετά στη "δισκοθήκη" του λιμανιού "Durban" και έτσι δεν ήταν αναγκαία η συνέχιση της ψυχαγωγίας του με εξεζητημένα ψυχαγωγικά μέσα και σε άγνωστη γι' αυτόν τοποθεσία του ίδιου λιμανιού (πρβλ. ΑΠ 1078/1985 ο.π., ΕφΠειρ 683/1988 - ΕΔΝ 19. 235). Επομένως, εφόσον αυτός (αιτών) δεν δικαιούται της αιτουμένης αποζημιώσεως, πρέπει να απορριφθεί η κρινόμενη αίτηση, ως αβάσιμη κατ' ουσίαν να συμψηφιστεί όμως η δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων, λόγω της εύλογης, κατά την κρίση του Δικαστηρίου αμφιβολίας του αιτούντος για την έκβαση της προκειμένης δίκης (αρθρ. 179 ΚΠολΔ).

Παρατηρήσεις: Η ανωτέρω απόφαση λύει επιτυχώς με εμπειριστατωμένες σκέψεις το πρωτότυπο θέμα που την απασχόλησε. Δέχεται δηλαδή ότι εργατικό ατύχημα που θεμελιώνει περίπτωση εφαρμογής του κωδικοποιημένου νόμου 551/1915 (β.δ. 24/7-25/8/1920) είναι και ο τραυματισμός του ναυτικού, διαρκούσης της ψυχαγωγίας του, εφόσον αυτή, λαμβανομένων υπόψη των συγκεκριμένων συνθηκών εργασίας του, κρίνεται αναγκαία δι' αυτόν προς αποκατάσταση ή διατήρηση της ψυχικής ισορροπίας του, ευρισκομένου μακράν της οικογενείας και των φίλων αυτού. Η εκδοχή αυτή δεν περιέχεται *expressis verbis* στον κωδικοποιημένο ν. 551/1915, αλλά είναι προφανές ότι η ανωτέρω απόφαση μετέρχεται ορθά διορθωτική (αλλοιούσα) ερμηνεία *Interpretatio abrogans* του άρθρου 1 αυτού, διότι τούτο δεν πρέπει να ερμηνευθεί, κατά προσκόλληση στο γράμμα του νόμου (που θεσπίσθηκε τη δεύτερη δεκαετία του 20ου αιώνα) αλλά σύμφωνα με τις κοινωνικές ανάγκες και αντιλήψεις της σύγχρονης κοινωνικής συμβίωσης (βλ. Αραβαντινού, Εισαγωγή στην Ερμηνεία του Δικαίου, σ. 161 επ.). Βίαιον συμβάν αποτελεί και η κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής, εμφάνιση εκτάκτων και απρόβλεπτων κατά τη συνήθη πορεία των πραγμάτων, συνθηκών, οι οποίες μπορούν να επιφέρουν μη συνηθισμένη καταπόνηση του ανθρώπινου οργανισμού και πρόκληση, συνεπεία ταύτης ατυχήματος, που δεν θα επήρχετο υπό τη συνήθη εκ της απασχόλησης καταπόνηση.

Ατύχημα από βίαιο συμβάν θεωρείται και όταν τούτο είναι αποτέλεσμα έκτακτης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αίτιου, που είναι μεν άσχετο προς τη σύσταση του ανθρώπινου οργανισμού και προς τη βαθμιαία εξασθένηση και φθορά αυτού λόγω της φύσης και του είδους της εργασίας, ως και των συνυφασμένων με αυτήν δυσμενών επαγγελματικών όρων και συνθηκών, αλλ' όμως συνδέεται προς την εργασία λόγω της εμφάνισής του, κατά την εκτέλεση αυτής ή προ ή μετά ταύτην, εξ αφορμής αυτής, επειδή εμεσολάβησε άλλο, ξένο προς τον οργανισμό του παθόντος γεγονός.

Η επικαλουμένη από τη σχολιαζόμενη απόφαση, υπ' αριθμ. 1078/1985 απόφαση του Ακυρωτικού (NoB 34.848 επ.) εδέχθη ότι όταν ο λιμένας στον οποίο κατέπλευσε το πλοίο, παρέχει δυνατότητες συνήθους ψυχαγωγίας, δια τους αποβιβαζόμενους σ' αυτόν ναυτικούς, οι οποίοι έχουν ανάγκη αυτής, δεν είναι απαραίτητο να μεταβούν σε μεγαλύτερη πόλη, που απέχει 170

χιλιόμετρα, για να ψυχαγωγηθούν "δι εξεζητημένων ψυχαγωγικών μέσων". Για το λόγο αυτό ο Άρειος Πάγος δέχτηκε ότι ατύχημα μέλους του πληρώματος που προήλθε κατά τη διαδρομή των 170 χιλιομέτρων δεν καλύπτεται από τον κωδικοποιημένο ν. 551/1915. Έτσι κάμπτεται η ευθύνη του εργοδότη που θεμελιούται επί της θεωρίας του επαγγελματικού κινδύνου, κατά την οποία εκείνος που ωφελείται από την εργασία του άλλου, πρέπει να υφίσταται τις συνέπειες εκ του κινδύνου που είναι σύμφυτος με ωρισμένα επαγγέλματα, λόγω της αναγκαιότητας της προστασίας του οικονομικά ασθενότερου, έναντι του ισχυρότερου, ο οποίος εκμεταλλεύεται το μόχθο του.

Περίεργη απόφαση Παρισινού Δικαστηρίου αναφέρει ο Hector H. Malot, *Sans famille* τομ.1, σ. 13 και 26, που δέχτηκε ότι επειδή ο εργάτης, ο οποίος τραυματίστηκε, κατά την ώρα του ατυχήματος βρισκόταν σε θέση που δεν έπρεπε, λόγω της εργασίας του "Il etait en faute de le trouver sous les echafaudages et que l' entrepreneur ne lui devait rien!"

Ορθά λοιπόν η σχολιαζόμενη απόφαση έταμε το θέμα που την απασχόλησε και εδέχθηκε ότι δεν δικαιούται αποζημίωση ο ναυτικός που ενώ διασκέδασε σε διακοπή στο Durban της Ν. Αφρικής με μία κοπέλα της περιοχής μέχρι των πρώτων μεταμεσονυκτίων ωρών, στη συνέχεια, την ακολούθησε σε πολυκατοικία που βρισκόταν σε ερημική τοποθεσία του λιμανιού, όπου υπέστη τα όσα λεπτομερώς αναφέρει η πάρα πάνω απόφαση.

Επίσης ορθά αυτή δέχεται, παράλληλα, ότι όταν τα διάδικα μέρη επικαλούνται ενώπιον Ελληνικών Δικαστηρίων τις διατάξεις της Ελληνικής νομοθεσίας ή όταν (προσθέτουμε εμείς) ο ένας από τους διαδίκους δεν αμφισβητεί την επί ωρισμένου δικαίου θεμελίωση ή απόπειρα θεμελίωσης των αξιώσεων του αντιδίκου του, συνάγεται σιωπηρή συμφωνία των διαδίκων για την υπαγωγή της διαφοράς στο δίκαιο αυτό, επειδή έχει γίνει πάγια δεκτό στην επιστήμη και στη νομολογία ότι για την υπαγωγή της ένδικης υπόθεσης στο δίκαιο ωρισμένου κράτους, απαιτείται ρητή ή σιωπηρή συμφωνία εκατέρωθεν (ad hoc ΕφΑθ 3544/1978 ΝοΒ 28.520, ΑΠ 615/1969 ΝοΒ 18.528 με σχόλια Έλλης Κρίστη-Νικολετοπούλου, ΑΠ 421/1968 ΝοΒ 16.1052, Δ. Ευρυγένης στον Αρμ. 24.1066 επ.)